

Advies in het kader van artikel 23.1° van het Jachtvoorwaardenbesluit voor de jacht op patrijs in 2021

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4236</u>
Auteur:	Thomas Scheppers
Contact:	Niko Boone (niko.boone@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	2021/24
Geadresseerden:	Agentschap Natuur en Bos T.a.v. Roxanne Lestiboudois Havenlaan 88 bus 75 1000 Brussel roxanne.lestiboudois@vlaanderen.be
Cc:	Agentschap Natuur en Bos Joris Janssens (joris.janssens@vlaanderen.be) Bert Verbist (bert.verbist@vlaanderen.be) Vincent Kint (vincent.kint@vlaanderen.be) Filiep Cardoen (filiep.cardoen@vlaanderen.be)

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Wijze van citeren: Scheppers T. (2021). Advies in het kader van artikel 23.1° van het Jachtvoorwaardenbesluit voor de jacht op patrijs in 2021 (Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek; nr. INBO.A.4236). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

Op 15 september 2021 opent in Vlaanderen de jacht op patrijs. Gelet op de staat van instandhouding van de patrijs in Vlaanderen is bijzondere voorzichtigheid voor het toelaten van jacht aangewezen.

Om de duurzaamheid van de jacht te garanderen, bevat de Vlaamse jachtwetgeving verschillende hefboomen. Zo zijn er onder meer de bepalingen van artikel 22 van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014:

De gewone jacht op patrijs mag alleen worden uitgeoefend binnen een erkende WBE als aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1. de opeenvolgende wildrapporten wijzen uit dat voor het geheel van jachtterreinen die tot de WBE behoren, gedurende de drie voorgaande kalenderjaren een gemiddelde dichtheid waargenomen is van minstens drie broedparen patrijzen per 100 ha open ruimte;*
- 2. uit het faunabeheerplan blijkt dat een patrijsvriendelijk beheer wordt gevoerd.*

De minister kan de criteria bepalen waaraan een patrijsvriendelijk beheer moet voldoen.

Bijkomend werd dit jaar een gestandaardiseerd telprotocol uitgerold om het aantal broedkoppels patrijzen objectief te meten. In januari 2021 werden alle WBE's rechtstreeks aangeschreven. In dat schrijven werd duidelijk vermeld dat elke WBE die in 2021 wil jagen op patrijs, dit voor 31 januari 2021 met een mail moest melden aan patrijs@vlaanderen.be én dat die WBE het nieuwe standaardprotocol voor patrijzentelling in 2021 moet gevolgd hebben.

Na analyse van alle beschikbare gegevens zijn er twee categorieën van WBE's waarvoor volgens het Agentschap Natuur en Bos niet gegarandeerd kan worden dat het patrijzenbestand gunstig is om jacht in 2021 toe te laten:

- Die WBE's die in 2021 geen tellingen hebben uitgevoerd conform het standaard telprotocol, niettegenstaande een gerapporteerd gemiddelde van minstens 3 broedparen patrijzen per 100 ha open ruimte op basis van de opeenvolgende wildrapporten voor het geheel van jachtterreinen die tot de WBE behoren gedurende 2018, 2019 en 2020 (37 WBE's).
- Die WBE's waarvoor uit de verzamelde gegevens volgens het standaard telprotocol blijkt dat de gemiddelde dichtheid van het aantal broedparen patrijzen per 100 ha open ruimte in 2021 lager is dan 3, niettegenstaande een gerapporteerd gemiddelde van minstens 3 broedparen patrijzen per 100 ha open ruimte op basis van de opeenvolgende wildrapporten voor het geheel van jachtterreinen die tot de WBE behoren gedurende 2018, 2019 en 2020 (23 WBE's).

Voor de eerste categorie is het door afwezigheid van de gestandaardiseerde telling onmogelijk de actuele situatie te toetsen, noch om ze te vergelijken met de resultaten van de voorgaande jaren om de geloofwaardigheid van die cijfers te toetsen. Op 6 WBE's na hebben zij ook geen mail gestuurd met de boodschap nog patrijzen te willen jagen in 2021.

Voor de tweede categorie is de discrepantie tussen de resultaten van de voorgaande jaren en de actuele data uit de tellingen volgens het standaard telprotocol van die aard dat moet besloten worden dat de situatie dermate verslechterd is dat bejaging onverantwoord is.

Om die reden wenst het Agentschap voor Natuur en Bos om conform artikel 23,1° van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014 de jacht voor bovengenoemde categorieën van WBE's te sluiten in 2021.

Vraag

Overeenkomstig artikel 23,1° van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014 vraagt het Agentschap Natuur en Bos aan het INBO om een gemotiveerd advies voor de beslissing om de jacht op patrijs in 2021 te sluiten in de twee bovengenoemde categorieën van WBE's.

Toelichting

Het INBO gaat met dit advies gedeeltelijk in op de door ANB gestelde vraag, met dien verstande dat het INBO hieronder een gemotiveerd advies uitbrengt **over** en niet **voor** de **voorgenomen** beslissing om de jacht op patrijs in 2021 te sluiten in de twee bovengenoemde categorieën van WBE's.

1 Inleiding

Artikel 23,1° van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014 bepaalt dat het agentschap de jacht op een kleinwildsoort kan sluiten in het volledige werkingsgebied van een bepaalde WBE in het geval het wildbestand voor de kleinwildsoort in kwestie ongunstig is binnen het werkingsgebied van de desbetreffende WBE.

Om te bepalen of het wildbestand van de patrijs gunstig of ongunstig is, bepaalde de wetgever in hetzelfde Jachtvoorwaardenbesluit dat de drempelwaarde om te mogen jagen 3 broedparen per 100 ha open ruimte is. Zoals toegelicht in Scheppers *et al.* (2019) waren tot recent enkel de gerapporteerde voorjaarsstanden in de wilddrapporten van de wildbeheereenheden beschikbaar voor het evalueren hoeveel patrijzen er voorkwamen in hun werkingsgebied. Door het ontbreken van een gestandaardiseerde monitoringsmethode is het niet gekend met welke nauwkeurigheid de gerapporteerde aantallen bepaald werden. Om hieraan tegemoet te komen werd in 2021 een gestandaardiseerd monitoringsprotocol opgemaakt. Voor WBE's die het protocol dit jaar toepasten, beschikt het INBO over bijkomende gegevens voor het bepalen of het wildbestand gunstig of ongunstig is. Naast deze cijfers zijn er geen bruikbare alternatieve telgegevens op het niveau van een wildbeheereenheid beschikbaar.

2 WBE's van de eerste categorie

De eerste categorie van WBE's voerde in 2021 geen tellingen uit conform het standaard telprotocol. Het INBO beschikt hierdoor dus niet over bijkomende gegevens voor het evalueren van het wildbestand in de WBE. Het INBO kan bijgevolg niet inschatten in welke mate de gerapporteerde voorjaarsstanden uit de wilddrapporten correct zijn. De meeste van deze WBE's liggen in de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg (zie figuur 1.2 in Carmen *et al.* (2021)). Op basis van de broedvogelatlas (Devos, 2004) verwachten we daar lagere densiteiten van patrijs. Net in deze gebieden met lagere populatiedensiteit vormt overbejaging een risico. Hierdoor onderschrijft het INBO de conclusie van het ANB dat in deze WBE's niet gegarandeerd kan worden dat het patrijzenbestand gunstig is conform de drempelwaarde om jacht toe te laten.

3 WBE's van de tweede categorie

De tweede categorie bestaat uit WBE's die op basis van de gerapporteerde cijfers uit het wilddrapport een gemiddelde voorjaarsstand van patrijs hadden van minstens 3 broedparen per 100 ha open ruimte over de periode 2018-2020, maar die op basis van de gestandaardiseerde telling een voorjaarsstand in 2021 vertonen die lager is dan de drempelwaarde. Een *mogelijke* verklaring hiervoor is de verdere achteruitgang van de patrijs waardoor de WBE actueel onder de drempelwaarde komt. Een andere verklaring voor een lagere wildstand is dat niet alle WBE's bij de gestandaardiseerde telling het volledige

telgebied inventariseerden. Zoals toegelicht in Carmen *et al.* (2021) moeten de tellingen gebiedsdekkend (het totaal van open habitat binnen de WBE) uitgevoerd worden. Wanneer er voor bepaalde telblokken geen gegevens ontvangen werden, moeten we er vanuit het voorzorgsprincipe vanuit gaan dat er geen patrijzen aanwezig waren in dat telblok. We brengen de oppervlakte open ruimte binnen dat telblok wel in rekening bij de totale oppervlakte. Wanneer we deze oppervlakte niet in rekening brengen, zou de WBE werken met een selecte steekproef waarbij ze zelf de telblokken selecteert. Het risico bestaat dan dat vooral telblokken met veel patrijzen geteld worden. Daardoor wordt de gemiddelde dichtheid over de open habitatoppervlakte van de volledige WBE overschat.

Afhankelijk van de mate waarin de tellingen gebiedsdekkend uitgevoerd werden, kan het in rekening brengen van telblokken waar geen tellingen werden uitgevoerd, een belangrijke invloed hebben op het geschatte aantal koppels. Hoe lager de gebiedsdekkendheid van de tellingen, hoe onzekerder de uiteindelijke schatting van de gemiddelde dichtheid van patrijzen in de WBE zal zijn. Onkelinx (2021) raadt daarom aan een voldoende grote oppervlakte te inventariseren. Het ANB bepaalde hierdoor dat de tellingen gebiedsdekkend moesten zijn. Carmen *et al.* (2021) wijzen er op dat de gebiedsdekkendheid voornamelijk lager is in de provincies Vlaams-Brabant, Antwerpen en Limburg. Dat zijn ook de gebieden waar we een lagere stand van patrijzen verwachten op basis van de broedvogelatlas (Devos, 2004). Die lage populatiestand beïnvloedt mogelijk het animo van een WBE of van een deel van de jachtrechthouders in een WBE om deel te nemen aan de tellingen. Een lage gebiedsdekkendheid wijst hierdoor in de richting van een lage werkelijke populatiestand, waar het risico op overbejaging groter is. Voor deze WBE's moeten gebiedsdekkende tellingen in 2022 meer duidelijkheid brengen over de actuele populatie in het volledige werkingsgebied.

Omwille van bovenvermelde elementen (een werkelijke afname van het patrijzenbestand of een onzekerheid op het telresultaat als gevolg van een onvoldoende gebiedsdekkendheid van de tellingen) onderschrijft het INBO de conclusie van het ANB dat in deze WBE's niet gegarandeerd kan worden dat het patrijzenbestand gunstig is conform de drempelwaarde om jacht toe te laten.

4 Kwaliteitscontrole van de patrijzentellingen van 2021

Aanvullend wijzen we op de resultaten van de kwaliteitscontrole van de patrijzentellingen van 2021 (Onkelinx & Carmen, 2021). Het INBO onderzocht hierbij in welke mate de telresultaten van de jagers afwijken van deze van een door het ANB aangestelde externe partij (i.s.m. de lokale jager). We stelden vast dat de externe partij meer koppels telde in vergelijking met de lokale jagers. Wanneer het aantal bezoeken in rekening gebracht wordt, is het gemiddeld verschil tussen de externe partij en de lokale jagers + 22% (+ 8% tot + 36%). De twee getallen tussen de haakjes geven het 95% geloofwaardigheidsinterval. Wanneer dit interval 0% niet bevat, spreken we van een significant effect. De grootte van het effect bevindt zich hierbij binnen dit interval. In deze context en volgens het voorzichtigheidsprincipe zouden de gegevens van de jagerij met ten hoogste 8% verhoogd kunnen worden.

Zoals hoger aangehaald is het door het ontbreken van een gestandaardiseerd telmethode niet gekend in welke mate de gerapporteerde gegevens in de wilddrapporten accuraat zijn. Zoals toegelicht in Scheppers *et al.* (2019) zijn er een aantal elementen op basis waarvan we ons vragen kunnen stellen bij de accuraatheid van de aangeleverde data in de wilddrapporten.

Het gestandaardiseerde telprotocol biedt het voordeel dat:

- de gegevens op een transparante en gestandaardiseerde manier verzameld worden;
- steekproefsgewijze validatie mogelijk is;
- de verwerking uniform wordt toegepast over alle WBE's.

Toch is ook de accuraatheid van deze telmethode niet gekend. Daar waar bij de verwerking van de telgegevens getracht werd om het finaal geschatte aantal koppels van patrijzen zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid te laten uitkomen door weloverwogen analysetechnieken, is het met andere woorden niet gekend in welke mate de huidige interpretatieregels resulteren in

een over- of onderschatting van het werkelijke aantal. Het toekomstige zenderonderzoek van het INBO heeft onder meer tot doel een onderbouwd zicht te bieden op de accuraatheid van de telmethode. Het zenderonderzoek start in het voorjaar van 2022.

Conclusie

Overeenkomstig artikel 23,1° van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014 vermelden wij volgende elementen die in acht genomen kunnen worden om te besluiten of een WBE een ongunstige wildstand heeft binnen het werkingsgebied:

- Voor de eerste categorie van WBE's beschikt het INBO niet over bijkomende informatie over het patrijzenbestand. We wijzen er op dat de meeste van deze WBE's in gebieden liggen waar lagere densiteiten van patrijs verwacht worden op basis van de broedvogelatlas (Devos, 2004). Hierdoor sluit het INBO zich aan bij de conclusie van het ANB dat in deze WBE's niet gegarandeerd kan worden dat het patrijzenbestand gunstig is conform de drempelwaarde om jacht toe te laten.
- Voor de tweede categorie kan een lagere schatting van het wildbestand volgens het nieuwe telprotocol te wijten zijn aan:
 - Een werkelijke daling van het wildbestand in 2021 t.o.v. de periode 2018-2020, waardoor het wildbestand nu onder de drempelwaarde zakt.
 - Het niet-gebiedsdekkend uitvoeren van de tellingen. Het gestandaardiseerde telprotocol gaat uit van een gebiedsdekkende telling. We stellen vast dat de gebiedsdekkendheid van de tellingen lijkt af te nemen in gebieden met een lagere populatiedensiteit.

Hierdoor sluit het INBO zich aan bij de conclusie van het ANB dat in deze WBE's niet gegarandeerd kan worden dat het patrijzenbestand gunstig is conform de drempelwaarde om jacht toe te laten.

De vergelijking met de telresultaten van de door het ANB aangestelde externe partij tonen een onderschatting door de lokale jagers t.o.v. de externe partij aan. De telresultaten van de jagerij zouden daardoor met ten hoogste 8% verhoogd kunnen worden.

Referenties

Carmen R., Scheppers T. & Onkelinx T. (2021) Aantal patrijzenkoppels per wildbeheereenheid op basis van gestandaardiseerde tellingen. Tussentijdse resultaten voor 2021. Tussentijds rapport van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021.

Devos K. (2004). Patrijs. In: Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004) Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.

Onkelinx T. (2021). Steekproefontwerp en steekproefgrootteberekening voor de monitoring van Patrijs. België. <https://doi.org/10.21436/inbor.29357885>.

Onkelinx, T. & Carmen, R. (2021). Kwaliteitscontrole van de patrijzentellingen van 2021. Telling door lokale jagers en een externe partij. Tussentijds rapport van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021.

Scheppers T., Verzelen Y., Devos K., Huysentruyt F., Casaer J., Adriaens T., De Bruyn L., Van Den Berge K., Van Daele T., Vermeersch G. (2019). De impact van jacht op patrijzenpopulaties: Wat kunnen populatiemodellen ons leren? Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2019 (29). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.15402520